

uputila neuropedijatru koji je dijagnosticirao distoni sindrom. Krenuli smo na fizioterapiju, dobili upute i puno vježbali. Svi su nam govorili da o nama ovisi kako će dijete napredovati. Suprugovi i moji roditelji bili su prepuni savjeta koji su često zvučali kao predbacivanje. Osjećali smo se sve više krivima i nemoćnima. I među nama su počele izbijati nesuglasice. Ali vježbanje nismo zanemarili. U svojoj dubini sam pomišljala kako bi bilo bolje da me nema, da nema našeg sina, da ničega nema. I zbog tih osjećaja me progoni krivica jer ja silno volim svoga sina. A opet ga želim sakriti dok ne postignemo da bude isti kao sva ostala djeca. Udaljili smo se od prijatelja da izbjegnemo neugodna pitanja i savjete koji su kao sol na ranu. Sve smo podredili vježbanju, ali naš sin još ne puže, niti se uspravlja. Stalno se pitam u čemu smo pogriješili. Kada vidim druge roditelje koji se uopće posebno ne trude oko svoje djece, a ona lijepo napreduju, a mi se toliko trudimo, hvata me ljutnja, osjećaj nesreće, možda i zavisti. Zašto se to nama događa?

ODGOVOR STRUČNJAKA:

Vaša tuga, ljutnja, želja da Vas nema, ljubav prema sinu i uzburkani osjećaji koje opisujete prirodna su reakcija na neželjenu činjenicu da se Vaš mali sin ne razvija kao sva ostala djeca. Slične osjećaje imaju svi roditelji kada se nađu u situaciji poput Vaše. A njih u Hrvatskoj ima na tisuće. Upravo zato jer vo-

lite svoje dijete, jer ste oduvijek željeli sve najbolje njemu i za njega, jer ste bili puni nade i pozitivnih iščekivanja, Vama je izuzetno teško. Tako je s nama ljudima jer smo i razumna i osjećajna bića te planiramo i duboko patimo kada ostvarenje dođe u pitanje. Ljudima je obično lakše kada znaju da je i drugima bilo slično, da su osjećajne reakcije, iako nekad zbunjujuće i jako teške, prirodne i zdrave, da ih ne treba potiskivati, već upravo osloboditi i proživjeti. Od roditelja s kojima radimo naučili smo da kada se osjećajna oluja stiša, roditelji postaju sposobni vidjeti novi dan i snaći se u njemu. Vaš mali sin kojeg opisujete ima razvojne teškoće, zato je važno biti u kontaktu sa stručnjacima koji dobro razumiju kako djeca u ranoj dobi uče i kakve potrebe imaju te koje roditeljske vještine daju najbolje učinke. Morat ćete otvoreno tražiti ono što Vi i Vaše dijete trebate, a to su prije svega informacije, ali i sasvim konkretna potpora da biste mogli biti roditelj koji zna kako poticati dijete i biti mu učitelj u svladavanju vještina svakodnevnog života, uspostavljanju i održavanju odnosa s bliskim osobama i vršnjacima. I nemojte tražiti samo važne informacije za sina, tražite ih i za sebe. Vaš Vas sin treba kao samopouzdanu, ali i veselu mamu koja je uključena u socijalnu mrežu sastavljenu od rodbine i prijatelja u kojoj će i on učiti graditi nove odnose i svoju budućnost.

O PROJEKTU RODITELJI SU PITALI

Roditelji vole svoju djecu, skrbe o svim njihovim potrebama te brižno prate kako se razvijaju. Oni ih i najbolje poznaju. Kada uoče da se dijete ne razvija na očekivani način ili dobiju informaciju da dijete ima neki razvojni rizik, oni kreću u potragu za informacijama koje će ih usmjeriti. Tada, naime, roditeljska intuicija više nije dovoljna, potrebna je stručna pomoć usmjerena i prema djetetu i prema roditeljima, odnosno prirodnoj okolini. Tu stručnu pomoć zovemo rana intervencija u djetinjstvu i ona pomaže svakom djetetu da ostvari svoje potencijale, a obitelji da bude prava podrška djetetu na tom putu.

Nedostatak informacija je snažan stresor koji utječe na obiteljsko funkcioniranje. Istraživanja pokazuju da se oko 10 % djece rađa s čimbenicima neurorizika, a među njima se nalazi određen broj djece koja će imati usporeni razvoj ili teškoće u razvoju. Postoje i djeca koja su u tjelesnom pogledu zdrava, a ipak pokazuju znakove razvojnog zaostajanja ili teškoća u usvajanju dobnog primjerenih oblika ponašanja. Procjenjuje se da je svake godine između 800 i 1000 novih obitelji u gradu Zagrebu suočeno s neizvjesnošću razvojnog ishoda kod svog djeteta. Sve te obitelji imaju dodatnu potrebu za informacijama koje moraju biti znanstveno utemeljene i relevantne.

Hrvatska udruga za ranu intervenciju
u djetinjstvu (HURID)
Masarykova 22, 10000 Zagreb
OIB: 61696311437
IBAN: HR3423600001102008901
mob: +385 95 9111 487
e-mail: hurid@hurid.hr
www.hurid.hr www.raniKLIK.hr

NOSITELJ PROJEKTA:
Hrvatska udruga za
ranu intervenciju u djetinjstvu

PARTNERI:
Edukacijsko-rehabilitacijski
fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Centar za rehabilitaciju
Edukacijsko-rehabilitacijskog
fakulteta

Letak je izrađen i tiskan
2017. godine uz financijsku
podršku Grada Zagreba.

HRVATSKA UDRUGA ZA RANU INTERVENCIJU U DJETINJSTVU

RODITELJI SU PITALI

„Nade i snovi za djecu nalaze se
u srcima njihovih obitelji...
Rana intervencija pomaže
obiteljima da se ti snovi pretvore
u stvarnost.“ (roditelj)

RODITELJI SU PITALI

CILJ PROJEKTA je putem internetske komunikacije brzo pružiti potrebne znanstveno utemeljene informacije roditeljima te tako osnažiti roditelje i usmjeriti ih na sljedeće korake. Projekt svojim djelovanjem potiče obitelji na ravnopravno uključivanje u lokalnu zajednicu, utječe na javni vrijednosni sud o poštivanju sposobnosti djece s teškoćama u razvoju i stvara uvjete za što učinkovitije rano učenje.

RODITELJE SU NAJČEŠĆE ZANIMALE SLJEDEĆE TEME:

- **osobitosti ponašanja**
- **razvojno poticanje**
- **razvoj jezika i govora**
- **kommunikacija djeteta s okolinom**
- **razvojna odstupanja**
- **zdravlje i prehrana**
- **roditeljske reakcije na razvojna odstupanja**

Na postavljena pitanja roditelji su dobili pisani, konkretni odgovor sa smjernicama te su upućeni na najbližu adresu na kojoj obitelji mogu dobiti potrebnu podršku. Sve informacije su znanstveno utemeljene i stručno provjerene te pisane na način koji je roditeljima razumljiv i koristan: odgovor uvijek sadrži dio koji pruža podršku i razumijevanje, ali i neophodne činjenične informacije koje upućuju roditelje na sljedeće korake.

Ponašanja

djeteta koja su najviše zaokupljala roditelje odnosi su se na agresivnost djeteta, prkos, prekomjerno (neutješno) plakanje, strahove, probleme sa spavanjem i odvajanjem te razvoj samostalnosti.

PITANJE RODITELJA:

Moj trogodišnji sin posljednjih mjeseci ima učestale napade bijesa, vrištanja, udaranja - to se događa uglavnom kad mu se kaže da nešto ne smije raditi, makar mu ja to kažem smirenim glasom, bez vikanja. Ne razumijem što ili tko izaziva takve reakcije kod njega te se osjećam sasvim bespomoćno kad krene „lavina“. Ne znam griješim li u čemu, je li to dio odrastanja i kako da se postavim.

ODGOVOR STRUČNJAKA:

Ispadi bijesa kod trogodišnjaka nisu rijetkost. Kod neke djece su jače izraženi, a kod neke ih gotovo i nema, ovisno o obilježjima temperamenta i emocionalnoj regulaciji. Vaš je dječak ljut jer se stvari ne odvijaju po njegovom planu i zato jer još nije naučio regulirati svoje emocije. U ovoj dobi on je upravo u procesu učenja kako razriješiti situaciju kada mora odustati ili odgoditi svoj zacrtani plan. Stoga je važno da budete dosljedni (zabranjeno ostaje zabranjeno), da uvijek ostanete smireni i da ne ulazite u „borbu“ s njime. Time ćete mu stvoriti prave prilike da svlada ovaj zahtjevniji razvojni zadatak

Pomoći će i sljedeće strategije:

- Budite jasni i jednostavni kada dajete neku zabranu i recite to unaprijed – prije samog postupanja. Govorite pozitivno, o onome što slijedi, a ne o onome čega ne može biti.
- Dobro mu je istodobno zaokupiti pažnju nečim drugim, nečim što voli, a što je u datom trenutku izvedivo: npr. „Sada ćemo požuriti jer nas čeka tata.“ Dobro je započeti sa skretanjem pažnje i prije negoli bijes izbije, čim vidimo prve znakove da bi moglo doći do provale bijesa.
- Kada dođe do ispada bijesa, on ne smije djetetu donijeti nikakvu dobit.
- Možda prepoznajete mjesta i situacije koji su okidači za provale bijesa. Izbjegavajte ih dok dječak malo ne ojača u kontroli svojih emocija i u vještinama suradnje.

Razvojno poticanje

uvijek jako zaokuplja roditelje jer oni žele biti učinkoviti u poticanju usvajanja novih vještina i ponašanja kod svog djeteta. Njih uvijek zanima i tko im u tome može pomoći.

PITANJE RODITELJA:

Jako sam zabrinuta jer moj dvoipolgodisnji sin govori vrlo malo, odnosno govori kad on hoće i samo po jednu riječ te ne želi ponavljati riječi za mnom. Kad se zaigra,

teško ga je dozvati. Prije godinu dana smo preselili u inozemstvo i dobili drugo dijete, koje također zahtijeva pažnju. Na jučerašnjem pregledu nas je pedijatar uputio na provjeru sluha te pregled psihologa i logopeda. Molim Vas Vaše mišljenje. Što da radim?

ODGOVOR STRUČNJAKA:

Razumijemo da ste zabrinuti jer ste brižna majka koja prati razvoj svog djeteta i uočava da dječak ne slijedi kalendar urednog razvoja. Stoga je važno što prije napraviti preglede kod stručnjaka na koje vas je uputio pedijatar. Time ćete dobiti informacije o razvojnom profilu svog djeteta i oblicima podrške koji mu trebaju. Kada ljudi razumiju situaciju, njihova zabrinutost postaje manja, a učinkovitost veća. Djeca su u toj dobi jako različita te neka, usprkos sporijem jezično-govornom razvoju u samom početku, ponekad bez terapijskih postupaka dostignu svoje vršnjake. No svakako je važno temeljem procjene utvrditi o čemu se točno radi i kakav oblik podrške dijete treba upravo sada. Postoje strategije koje pomažu svoj djeci u usvajanju jezika, evo nekih prijedloga. U dnevnom bavljenju sa sinom nemojte tražiti da ponavlja riječi za vama, ali uvijek slijedite ono na što je dječak usmjeren i imenujte mu te predmete, radnje, aktivnosti jer na taj način širite djetetovo jezično razumijevanje. Iskoristite svakodnevne rutine, tj. situacije koje se ponavljaju i koje

su predvidljive (rutina oblačenja, kupanja, hranjenja i slično), uvijek ih imenujte te kratkim i jasnim rečenicama komentirajte sve ono što dijete radi, kao i ono što Vi radite. Ako dječak neku riječ pogrešno izgovori, nemojte ga ispravljati, nego samo smireno i pomalo naglašeno izgovorite riječ u pravilnom obliku (primjerice, ako Vaš dječak kaže za lampu „lama“, u toj situaciji Vi samo naglašeno kažete: „Aha, da, lampa, to je lampa.“). U dobi u kojoj je Vaš dječak, djeca najbolje uče u prirodnoj okolini, a Vi ste svom dječaku jako dobra podrška i dobro opažate njegovu razvojna obilježja te je važno da ga opušteno i smireno nastavite poticati dok vam stručnjaci kojima ćete otići sa sinom na pregled ne daju još konkretnije upute i podršku.

Roditelji

su često zbunjeni vlastitim mislima i osjećajima koji nastaju kada saznaju za djetetovo razvojno odstupanje. Djetetu može biti dobro samo ako je roditelju dobro, zato su svi oblici podrške roditeljima (emocionalna, informacijska i materijalna) izuzetno važni.

PITANJE RODITELJA:

Majka sam 13-omjesečnog sina. Trudnoća i porod su bili uredni, no nakon par mjeseci smo primijetili da je maleni jako mlitav i ne drži glavicu. Pedijatrica nas je na naše inzistiranje u dobi od tri mjeseca